

WPROWADZENIE

Układy przestrzenne w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej podlegają ciągłym przemianom. Dzieje się tak pod wpływem zmieniających się uwarunkowań, m.in. gospodarczych, społecznych, przyrodniczych, prawnych i przestrzennych, tworzących kompleks uwarunkowań wzajemnie zależnych. Oznacza to, że zmiany jednostkowych uwarunkowań mają często poważne konsekwencje, które stają się zacznym kolejnych przemian.

Istotnym czynnikiem wpływającym na przemiany przestrzeni przemysłowych jest ewolucja układów gospodarczo-handlowych. Kraje należące do tego typu układów bardzo się zmieniają, co zostało omówione na przykładzie NAFTA – układu łączącego Stany Zjednoczone z Meksykiem oraz Kanadą. Zachodzące w obrębie NAFTA przekształcenia doprowadziły do zastąpienia tego układu nowym porozumieniem: układem o wolnym handlu (USMCA). Związane z tym działania, m.in. w obrębie gospodarki, w dużym stopniu wpłynęły na przemysł w każdym z państw członkowskich. Przeprowadzone badania wskazują, że wejście do NAFTA było znaczącym czynnikiem rozwojowym dla sektora motoryzacyjnego w Meksyku. Jego dynamiczny rozkwit wiązał się z przesunięciem produkcji na północ kraju, zmianą w strukturze produkcji oraz większą specjalizacją eksportową (M. Wójtowicz, M. Płonka).

W układach przestrzeni miejskiej zachodzą ważne przemiany, wynikające m.in. ze zmienności otoczenia, czego dowodzi przykład dziedzictwa przemysłowego Łodzi i istniejącego tam placu Zwycięstwa – miejsca silnie związanego z przemysłem bawełnianym, który umożliwił w XIX w. dynamiczny rozwój całego miasta. Jak wynika z przeprowadzonych badań, długa historia tego miejsca nie ma istotnego wpływu na budowanie jego współczesnej tożsamości terytorialnej (A. Kulawiak, K. Smętkiewicz).

Zmiany przestrzenne w obrębie miasta są także przedmiotem badań opisanych w kolejnym artykule. Autorki zawarły w nim obszerne studium miejsca konfliktu w przestrzeni publicznej na przykładzie placu Nowego w Krakowie. Jak zauważono, do konfliktów przestrzennych dochodzi w wyniku zachodzących zmian przeznaczenia lub dywersyfikacji funkcji przestrzeni publicznej (K. Żabińska, M. Noviello).

Problematyka miejska jest również podejmowana w artykule dotyczącym oceny liczby ludności średnich i małych miast Europy w ostatnim ćwierćwieczu XIX w. w pracach prof. Alexandra Georga Supana. Jak podkreślają autorzy, w ostatnim ćwierćwieczu XIX w. $\frac{1}{10}$ miast europejskich stanowiły miasta małe, a ponad $\frac{1}{5}$ zaliczono do miast średnich, które były typowe dla obszaru Austro-Węgier i Niemiec (V. Rudenko, V. Bilous).

Kwestia przemian przestrzeni usługowych została poruszona w artykule dotyczącym współczesnych kierunków rozwoju ośrodków narciarskich w Polsce. Przyjmując jako tło stan rozwoju infrastruktury narciarstwa zjazdowego w Polsce, autorka określiła kierunki rozwoju ośrodków narciarskich z perspektywy realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Takie ujęcie przemian przestrzeni usługowych jest szczególnie potrzebne, zważywszy

na przyszłe konsekwencje zmian klimatycznych, dynamiczne procesy demograficzne i konkurencję między miejscowościami turystycznymi (K. Krzesiwo).

Przedstawione wyniki prac badawczych odnoszą się do przemian zachodzących w przestrzeni przemysłowej i usługowej pod wpływem różnych czynników. Zachęcamy Czytelników i kolejnych Autorów do prezentacji wyników swoich badań w niniejszym czasopiśmie.

Wioletta Kilar, Agnieszka Brzosko-Sermak